

Sentința Curții de Apel București în cazul Nicolae Breban

Sentința civilă nr. 4430

**Curtea de Apel București Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal
Ședința publică de la 2 iulie 2012**

Pe rol soluționarea acțiunii în contencios administrativ promovată de *reclamantul Consiliul Național Pentru Studierea Arhivelor Securității* în contradictoriu cu *pârâtul Breban Nicolae Alexandru*, având ca obiect constatarea calității de lucrător/colaborator al securității.

Dezbaterile în cauză au avut loc în ședința publică din 18 iunie 2012, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta sentință, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 25 iunie 2012 și apoi în data de astăzi, 2 iulie 2012, când în aceeași compunere a hotărât următoarele:

Curtea,

Deliberând asupra cauzei de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul acestei instanțe sub nr. 3084/2/2011 la data de 4 aprilie 2011 reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a solicitat să se aprecieze asupra calității de colaborator al Securității în ceea ce privește pe pârâtul Breban Nicolae Alexandru în temeiul prevederilor art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008 aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008.

În motivare reclamantul a arătat că pentru colaborarea prin furnizare de informații trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

1. Informațiile furnizate Securității, indiferent sub ce formă, să se refere la activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist.

Sub acest aspect, a relevat reclamantul semnalările făcute de pârât, prin convorbirile telefonice derulate între acesta și generalul de Securitate Nicolae Pleșiță (la acel moment deținea funcția de prim-adjunct al ministrului de interne), ale căror transcrieri au fost identificate în volumul 10 al dosarului fond informativ nr. I 6625 (cotă C.N.SAS.) și sunt datate 18 februarie 1977, 21 februarie 1977, respectiv 22 februarie 1977, respectiv: nota de transcriere a convorbirii pârâtului cu generalul Pleșiță din 18 februarie 1977: „Baltag”, ora 14.09 chemat; nota de transcriere a convorbirii pârâtului cu generalul Nicolae Pleșiță din 21 februarie 1977: „Baltag”, ora 11.10 chemat; nota de transcriere a convorbirii pârâtului cu generalul Pleșiță din 22 februarie 1977: „Baltag”, ora 14.09 cheamă (n.n. pârâtul telefona generalului).

A mai arătat reclamantul că reține ca material probator în susținerea acțiunii semnalările pârâtului, consemnate în Raportul ofițerului, datat 30 septembrie 1982.

Subliniind definiția legală a sintagmei de colaborator al Securității, reclamantul a arătat că legiuitorul a dat o forță probantă egală atât notelor olografe provenite de la persoana verificată, cât și „relatărilor verbale consemnate de lucrătorii Securității”.

Sintagma „indiferent sub ce formă”, cât se poate de elocventă în acest sens, arată, în primul rând, faptul că niciuna dintre cele două modalități de evidențiere a informărilor furnizate Securității – informațiile reținute în materialele olografe provenite de la persoana verificată sau

cele furnizate verbal și reținute în rapoartele lucrătorilor Securității – nu se bucură de un tratament privilegiat. De asemenea, formularea „indiferent sub ce formă” demonstrează că o astfel de informație are valoare probantă în mod independent, nefiind necesară coroborarea acesteia cu datele provenite din alt înscris sau rezultate din administrarea altui mijloc de probă.

A precizat reclamantul faptul că între metodele de lucru ale Securității se regăsește așa-numita „contactare”, identificată și în cazul de față. Aceasta era o metodă mult mai eficientă decât o recrutare sau o urmărire propriu-zisă. Rolul pe care l-a avut această tehnică în munca de culegere de informații este unul major deoarece astfel se obțineau informații importante prin care se puteau schimba destinele unor oameni, se produceau delațiuni grave. Pe de altă parte, persoanele aflate în contact, care, de cele mai multe ori, aveau un anumit statut social, erau folosite de către Securitate pentru a exercita „influențarea pozitivă” a altor persoane urmărite de structurile represive ale statului de la acea vreme. Ceea ce este relevant în această situație, este faptul că, indiferent de forma în care s-au furnizat informațiile, acestea au avut o importanță deosebită în munca de Securitate.

Pârâtul este titularul dosarelor fond informativ nr. I 6625 și I 187868, precum și ai dosarului fond SIE nr. 8680. În perioada 1972-1988, acesta s-a aflat în atenția Securității pentru „manifestări ostile și relații suspecte cu cetățeni străini” și a avut numele conspirativ de urmărit „Baltag”; în anul 1972, în timpul unei călătorii în străinătate, la Festivalul de Film de la Cannes, a demisionat din funcțiile deținute în țară și a dat „o serie de interviuri de caracter calomnios la adresa partidului și statului”; în cursul aceluiași an, a revenit în țară, fiind urmărit pentru „clarificarea poziției față de politica partidului și statului”. A învederat reclamantul faptul că, sub cotele arhivistice amintite, se regăsesc documente care certifică faptul că, în supravegherea pârâtului, organele de Securitate au folosit aproape toate măsurile specifice activității acestora: dirijarea rețelei informative, filajul, interceptarea corespondenței și a convorbirilor telefonice, dar și ambientale etc.

În legătură cu acest aspect, este total lipsit de relevanță în cazul dedus judecății deoarece acesta nu este cauză de exonerare în stabilirea calității de colaborator al Securității, acestea fiind expres și limitativ prevăzute de lege. Mai mult, arată reclamantul, tocmai ca urmare a interceptării convorbirilor telefonice ale pârâtului de către Securitate, în transcrierea acestora au fost identificate aspectele de care înțelege să se prevaleze în prezenta acțiune.

Drept urmare, toate informațiile furnizate de către pârât și pe care înțelege să le folosească în probațiunea cazului de față fac referire la atitudini și manifestări potrivnice regimului.

Pentru argumentele expuse, prima condiție impusă de legiuitor în constatarea calității de colaborator, este asigurată.

2. Informațiile prevăzute la punctul 1 să vizeze îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Și această condiție este asigurată deoarece, nu se poate reține că furnizarea unor informații de asemenea natură nu a fost făcută conștient, având reprezentarea clară a faptului că relatările ca cele prezentate anterior nu rămâneau fără urmări. Altfel spus, prin furnizarea acestor informații, pârâtul a conștientizat că asupra persoanelor la care s-a referit în delațiunile sale se pot lua măsuri de urmărire și verificare (încălcarea dreptului la liberă exprimare și a dreptului la viață privată), și, prin urmare, a vizat această consecință.

În susținerea concluziilor formulate, reclamantul a citat din Raportul Final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România aspectele legate de metoda de lucru a organelor de Securitate în mediul Artă - Cultură: O categorie distinctă în ierarhia celor care alcătuiau rețeaua informativă o constituiau sursele nerecruitate, adică sursele speciale provenite din rândul oamenilor de cultură, al persoanelor cu funcții oficiale și al membrilor de

partid. Așa cum am arătat, în primii ani de funcționare a Securității, din rândul acestora din urmă se recruta „elita”, adică rezidenții și informatorii, fiind înscriși în evidențe și utilizați fără niciun fel de restricții. După emiterea Hotărârii C.C. al P.C.R. nr. 119 din 16 martie 1968, pentru recrutarea și înscrierea în evidențe a informatorilor „proveniți din rândul oamenilor de știință, artă și cultură sau cei ce intră în nomenclatura organelor de partid (deși nu sunt membri de partid)”, avizul introducerii în rețea intra exclusiv în sarcina șefilor direcțiilor centrale și teritoriale sau a locuitorilor acestora, precum și a șefilor de servicii independente. Semnificația acestei avizări la nivel foarte înalt ține în principal de cerința unei mai mari conspirativități privind infiltrarea mediilor politice și profesionale speciale: sursele membri de partid, persoanele cu funcții de conducere sau oamenii de cultură se recrutau de către ofițeri cu grad superior, erau dirijați către obiective urmărite prin acțiuni supravegheate de conducerea unității și mai ales erau introduși în rețea numai cu acordul prealabil al factorilor politici, în speță, al conducerii de partid la nivel central sau local. (...). În rest, regulile muncii operative erau aceleași: „punctarea” și studiul în vederea recrutării, stabilirea în concret a sarcinilor pe care sursa le avea de rezolvat, analizele și evaluările periodice erau identice.

Valoarea informațiilor primite de la o sursă specială era direct proporțională cu reputația profesională, prestigiul social și credibilitatea persoanei. O dovadă a tratamentului preferențial acordat de Securitate informatorilor membri de partid sau surse speciale o reprezintă informațiile în scris. Relația cu ofițerul nu debuta niciodată de pe poziții de forță, metoda constrângerii nu putea fi folosită, întâlnirile aveau loc de comun acord, iar informațiile puteau fi furnizate verbal, caz în care ofițerul întocmea rapoarte informative detaliate. Acest tip de document consemna cu maximă acuratețe activitatea surselor speciale, având prin conținut o valoare similară notelor informative obișnuite, dar prezentând în plus avantajul că asigura conspirarea perfectă a informatorului față de alți ofițeri operativi care ar fi avut acces la informațiile obținute. Supravegherea mediului cultural, în special a celui literar și artistic, a presupus introducerea în rețea a unor surse de rang înalt, în mare parte membri de partid, dirijate în mediul lor profesional mai ales în scop preventiv. Dacă în alte medii informatorii erau instruiți astfel încât să se asigure cunoașterea în profunzime a stării de fapt, în mediile protejate (artă, cultură, presă, învățământ, culte, justiție și sănătate) ei aveau ca sarcină principală prevenirea unor situații indezirabile pentru regim; apariția de lucrări literare sau științifice „cu conținut necorespunzător” sau „interpretabil”, transmiterea de manuscrise în străinătate, schimbul de publicații sau de informații cu colegi de breaslă din afara țării, redactarea unor texte cu caracter protestatar (memorii, petiții, scrisori deschise), inițierea oricăror forme de disidență etc. Informatorii din mediile protejate primeau sarcini mult mai complexe din partea ofițerilor de legătură, funcționând, în special după desființarea Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor, ca veritabili agenți ai cenzurii: obțineau informații despre proiecte editoriale, despre textele în curs de redactare sau de apariție, sustrăgeau manuscrise din redacții pentru a permite Securității o lectură în avanpremieră, recenzau în note informative extinse operele confrăților, recomandându-le sau, dimpotrivă, semnalând mesajul lor îndoielnic (pasaje obscure, trimiteri ideologice subversive, „șopârle”), modificau planurile editoriale după indicațiile ofițerilor, propuneau retragerea de manuscrise sau tiraje întregi din circulație și mai ales duceau muncă de lămurire pe lângă cei urmăriți. Acționând ca agenți de influență în cadrul breslei, sursele speciale îndeplineau sarcina principală a Securității în mediile protejate, și anume prevenirea opoziției deschise față de regim și obținerea unor produse culturale perfect integrate, ideologic. Frecvent, recrutarea informatorilor din rândul oamenilor de cultură avea ca unic scop influențarea pozitivă a unei persoane suspectate că

pregătește texte cu conținut ostil sau interpretabil, memorii adresate autorităților, scrisori deschise către instituții din țară sau din străinătate, lucrări de sertar, proiecte artistice neautorizate oficial (chiar și în rândul mișcării artistice de amatori), ori simple teze de doctorat discutabile sub aspect ideologic.

Folosirea surselor informative în mediile protejate respecta principiile de bază ale muncii în rețea, cu observația că semnarea angajamentului și furnizarea de note scrise nu erau obligatorii: sursele speciale erau și ele verificate periodic prin alți informatori sau prin mijloacele specifice (înregistrări, filaj, controlul corespondenței), dar contactele, legendele și variantele de retragere erau pregătite minuțios, cu mai multă prudență, iar relația cu ofițerul se construia la un nivel mai degrabă protocolar, după contacte profesionale repetate la locul de muncă”.

În concluzie, informațiile furnizate de pârât au vizat îngrădirea dreptului la libertatea de exprimare și libertatea opiniilor, prevăzut de art. 28 din Constituția României din 1965, coroborat cu art. 19 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, precum și a dreptului la viață privată, prevăzut de art. 17 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 2 lit. b), art. 3 lit. y), art. 8 lit. a), art. 11 alin. (1), ale O.U.G. nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, coroborate cu art. 30, art. 31 alin. (2) și art. 35 alin. (5), lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare al C.N.S.A.S. adoptat prin Hotărârea nr. 2/2008, precum și pe dispozițiile art. 112 C.proc.civ.

La primul termen de judecată, 12 septembrie 2011, reclamantul a depus la dosar înscrisuri în susținerea cererii de chemare în judecată.

La termenul din 24 octombrie 2011, pârâtul Breban Nicolae Alexandru a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată pentru următoarele considerente:

Reclamantul nu a prezentat la dosar documente relevante care să justifice calitatea pârâtului de colaborator al securității, acuzațiile aduse sunt pentru pretinse fapte petrecute cu aproape 35 de ani în urmă neavând corespondent în realitate și fiind lipsite de un real suport probator. Reclamantul scoate din context o serie de discuții la care pârâtul era permanent provocat de către organele represive ale securității și care nu au urmărit în esență altceva decât compromiterea sa atât în țară cât mai ales în străinătate.

Multe din presupusele convorbiri cu securitatea au reprezentat în realitate transpunerea scriptică a unor veritabile anchete la care a fost supus personal de către securitate în cadrul cercetărilor dintr-un dosar ce s-a vrut a fi penal, demarat împotriva sa în acea perioadă cu intenția declarată de a-l intimida. Ulterior, dosarul penal a fost închis întrucât conducerea PCR a considerat că este mai periculos pentru ei să trimită după gratii un scriitor cu dublă cetățenie (română și germană) ce se opunea public atât în țară cât și în străinătate unor inițiative legislative ale regimului din anii 70.

În aceste condiții toată motivarea acțiunii s-a construit numai pe câteva note de raport și trei convorbiri telefonice dintre pârât și gen. Nicolae Pleșiță avute în 1977.

Se reproșează pârâtului că ar fi purtat aceste discuții telefonice. Subliniază pârâtul că pe generalul Pleșiță l-a cunoscut în anchetele demarate de securitate împotriva sa, acesta fiind în atenția securității în toată perioada 1972-1988 (așa cum arată însăși reclamantul) în petitul acțiunii.

Din 1971 până în 1989 pârâtul a criticat politica culturală a partidului și statului și a refuzat compromisul de a-și mutila cărțile, pentru a le vedea publicate. Lupta sa reală a fost cea cu

cenzura, iar securitatea știa să îl lovească acolo unde nu te poți apăra - refuzând publicarea cărților în țară. În realitate, urmează a se constata că pârâtul nu a fost un colaborator al securității ci un contestatar al acesteia, unul care a luat poziție oficială împotriva sistemului și pentru care a fost anchetat, filat, urmărit cu scopul declarat de a îl compromite iremediabil.

Pârâtul arată că trebuie reținute amenințările directe sau indirecte la care a fost supus, precum și întrebările tracasante ale Securității pe care oricum nu le putea evita. Cu atât mai mult pârâtul însuși a fost urmărit de organele represive ale statului din 1972 și până aproape de revoluție, având nume conspirativ de urmărit „Baltag”.

Pârâtul a fost anchetat și interogat de securitatea regimului comunist în condițiile în care: începând cu anul 1971 și-a dat demisia din funcția de redactor șef al revistei „România Literară”.

În ședința comună a Comitetului organizației de partid și a Biroului Uniunii Scriitorilor este incriminat faptul că pârâtul a refuzat întoarcerea în țară, motiv pentru care a fost exclus din rândurile membrilor PCR.

La întoarcerea în țară, deși obținuse cetățenia germană a fost împiedicat să mai părăsească RSR aproape 5 ani de zile.

Securitatea a ajuns până acolo încât i s-a pus interdicție pe pașaport de a intra în Franța - fiind nevoit să folosească documentele care atestau calitatea sa de cetățean german.

În perioada 1986 și până la revoluție a locuit mai mult în Franța, revenind în țară abia în martie 1990.

Notele de raport fabricate la adresa sa conțin inexactități evidente printre câteva frânturi de adevăr, denaturat și acesta de opiniile personale ale securistului ce le-a întocmit. Astfel, documentele din dosarul „Baltag” sunt fabricate și toate converg spre aceeași finalitate – compromiterea sa în mediul: profesional, în Franța și RFG unde stătea perioade îndelungate și nu în ultimul rând în plan familial.

Din studiul complet al dosarului de urmărit „Baltag” reiese că cel supus interogatoriilor și întrebărilor securiștilor era pârâtul, iar de partea cealaltă era supus unui veritabil plan de compromitere atât în țară cât și în exil.

CNSAS nu face nicio referire la aceste eforturi conjugate de discreditare a sa ci doar menționează în nota din 1987 că Securitatea considera că poate fi folosit în influențarea pozitivă și că se recomanda și pe viitor compromiterea sa atât în exil cât și în țară.

Documentele ce se găsesc în Dosarul I 187868 (și de care CNSAS nu pomenește nimic) arată anvergura și detaliile la care se pretau securiștii vremii pentru a-l discredita și a-l compromite.

După referirea la contactele pârâtului cu cei din străinătate, la relațiile cu angajați ai Europei Libere etc., planul anunță măsuri pentru clarificarea suspiciunilor și neutralizarea activității lui „Baltag” prin compromiterea sa în mediul scriitorilor din țară și din străinătate.

Pe scurt, securitatea a lansat zvonuri false care să consolideze suspiciunea că N. Breban este un agent al legionarilor în exterior sau în slujba unor servicii de informații, iar în interior ca fiind colaborator al securității.

Securitatea avea următorul plan:

1. „Înainte de plecarea sa în străinătate vom organiza anumite momente operative care să întărească suspiciunea persoanelor din țară menționate mai sus. Scontăm ca cele planificate să fie preluate și devenind un zvon, să parvină în străinătate pe canalele normale (cercuri diplomatice, ziarști, turiști etc.) [...]

Vom selecta dintre cetățenii români, care vor călători în Occident pe cei care în mod normal vor intra în contact cu vârfurile emigrației reacționare și vom face să cunoască din țară. [...]

2. Cunoscând adversitățile dintre «Baltag» și Eugen Barbu vom stimula aceste adversități, furnizându-i ultimului pe cale acoperită, date compromițătoare despre «Baltag», date pe care Eugen Barbu le-ar putea folosi într-o acțiune de defăimare a acestuia în fața scriitorilor

3. Totul culminează cu următorul plan securist: (citat din dosarul de urmărit «Baltag») Unor membri ai familiei, concret soției lui «Baltag» vom face să le parvină aspecte urâte din comportamentul lui «Baltag», influențându-i totodată să difuzeze aceasta în mediul scriitorilor. [...] Identificarea tuturor legăturilor de natură intimă ale lui «Baltag» [...] în scopul înștiințării unuia dintre soții acestora pentru a-i surprinde la un moment dat, intenționând ca și în acest tel să se contribuie la compromiterea lui în rândul scriitorilor.

4. În exil compromiterea sa era planificată până în cele mai mici detalii. Citat din dosar «Baltag»: Pe calea unor scrisori expediate dintr-o altă țară de unii «binevoitori» să transmitem organelor de poliție din cele două țări (RFG și Franța) suspiciunea că «Baltag» ar fi agent al securității române. Prin soția lui «Busuioc», aflat actualmente în RFG și relații cu cercurile legionare să transmitem și acestora «această suspiciune care ar circula în țară»

5. Din documentele dosarului „Baltag reiese că securitatea a reușit să instaleze măsuri ITX la domiciliu. Aceste măsuri constau în: interceptarea convorbirilor telefonice, controlarea corespondenței și un filaj permanent prin identificarea și verificarea legăturilor subiectului cu exteriorul”.

În condițiile în care în acești ani s-a dat o luptă între teama sa de represaliile securității și revolta împotriva acesteia ce încerca prin orice mijloace să îl „îmblânzească”, dar ținând seama și de faptul că cei din vârful securității se temeau la rândul lor de acesta și de rezonanța ideilor sale în străinătate a avut nenumărate discuții cu cei din conducerea PCR ori din conducerea Securității.

Referitor la discuțiile telefonice cu gen. Pleșiță, pârâțul a solicitat să se aprecieze că acestea reprezintă simple discuții anodine, lipsite de orice importanță și fără consecințe, precum și opinii personale vizavi de talentul ori opera vreunui coleg jurnalist sau scriitor. Aceste convorbiri telefonice, avute în urmă cu 34 de ani, nu pot fi asimilate unor fapte care să vizeze îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - respectiv încălcarea dreptului la libera exprimare și a dreptului la viață privată. Acestea nu au urmărit denunțarea unor activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist de către anumite persoane.

Se insistă pe faptul că pârâțul a solicitat gen. Pleșiță o viza de America pentru mama prietenului său Matei Călinescu care l-a rugat să intervină pentru a-i scoate mama din România ceaușistă unde avea de suferit pentru că fiul plecase în exil.

Din perspectiva „colaboraționismului” cu regimul vremii, episodul amintit nu are absolut nicio relevanță, iar acest aspect se impune a fi clarificat. Stenogramele de mai sus vorbesc în fond despre implicarea sa într-o acțiune cu caracter umanitar, sau cel puțin astei reiese din studiul Arhivei CNSAS - nu doar din extrasele și ruperile din context a discuțiilor avute permanent.

În cel mai rău caz atitudinea pârâțului poate ridica întrebări asupra stăpânirii de sine, dar în niciun caz nu constituie poliție politică.

Stenogramele în cauză mai înregistrează declarații ale pârâțului de genul: „Chiar și Paul Goma a spus că bătrânul [Eugen Ionescu] s-a scrântit”, „Și-a permis să ia un ton, față de tovarășul Ceaușescu, inadmisibil pentru ... să discuți așa cu un șef de stat!” etc. Aceste discuții nu sunt în măsură să aducă vreo vătămare disidentului Paul Goma.

În urma analizării textelor în cauză a solicitat pârâtul să se constate că aceste comunicări telefonice nu sunt de natură să îndeplinească nici celelalte cerințe ale legii referitoare la scopul comunicării acestor date respectiv îngădirea drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului.

Din susținerile CNSAS reiese că pârâtul nu numai că nu a denunțat pe nimeni, dar a încercat (uneori cu succes) să ajute și să prezinte pe unii colegi scriitori în termeni pozitivi, deși în opinia sa nu aveau talentul și vocația unor mari scriitori .

A mai solicitat pârâtul să se aprecieze că nota de constatare nr. DI/1/473/15-02.2010 nu este susținută nici măcar de un singur înscris doveditor din care să rezulte vreun angajament, raport, declarație sau orice altceva care să demonstreze că ar fi denunțat pe cineva securității.

În ceea ce privește rapoartele cu consemnările ofițerilor de securitate care îl anchetau sau îl chestionau periodic cu privire la activitățile sale în exil și în țară, a solicitat să se constate că cele prezentate de CNSAS în dosar în cea mai mare măsură nu au corespondent în realitate.

Inexactități, informații false, neconforme cu realitatea, depistate în rapoartele, notele informative, delatiunile angajaților securității statului dictatorial, folosite, nejustificat, tendențios, ca „piese de acuzare de către CNSAS.

Astfel în ceea ce privește rapoartele privind contactul cu „Baltag” din 19 iunie 1972, întocmit și semnat de col. Tăbăcaru, din 30 august 1982, întocmit și semnat olograf de cpt. Florea Luchian, din 28 august 1983, întocmit și semnat olograf de cpt. Florea Luchian, din 4 august 1984 întocmit și semnat olograf de cpt. Florea Luchian, Nota Raport privind cazul „Baltag” din 1 iunie 1972, întocmită dactilo., semnată dactilo. și olograf de col. Tăbăcaru D., Notă Raport privind măsurile ce vor fi luate în legătură cu Nicolae Breban din 5 iunie 1975, întocmită dactilo., semnată dactilo. și olograf de lt. col. Nicolae Mihai, Nota Raport din 8 august 1977, întocmită și semnată dactilo de lt. col. Nicolae Mihai, acestea conțin informații false neconforme cu realitatea și niciuna din prevederile O.U.G. nr. 24/2008 nu acoperă activitățile reproșate pârâtului.

În sfârșit, în ce privește declarația olografă, semnată olograf de către titular, cu numele real la 30 august 1974, pârâtul a arătat că nu a dat nicio declarație în data de 30 august 1974 cu numele real. Nota următoare reprodușă (declarație din octombrie 1975), de asemenea, vizează o declarație dată, detaliu greu de trecut cu vederea m timpul unei anchete

Referitor la raportul cu propunere de închidere a DUI „Baltag” din 9 mai 1987, lt. Col. Achim Victor, pârâtul a menționat că este vorba de o informație neconformă cu realitatea. La pagina cu nr. 12, p. C., sub rubrica numele conspirativ și perioada utilizării este notat, în mod inadmisibil, „nume conspirativ: neprecizat. „Perioada 1988-1989”. A pârâtul a precizat că niciodată n-a avut niciun nume conspirativ, nici în perioada invocată, nici în întreaga sa existență de romancier prin vocație.

În legătură cu următoarea notă, la aceeași pagina, 12, la capitolul „Alte documente care descriu relația cu securitatea”, pârâtul a precizat că este greu de apreciat dacă sub dictatura există vreun cetățean român care n-a avut relații cu securitatea.

Pârâtul a arătat în concluzie că toate discuțiile nu sunt de natura a îndeplini cerințele legii referitoare la scopul comunicării, respectiv denunțarea activităților potrivnice regimului totalitar comunist și îngădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Faptul că la un moment dat și-a exprimat acordul vizavi de politica internă a PCR sau declararea lui Goma și Tudoran drept scriitori minori, susținerea în fața lui Paul Goma ori Monica Lovinescu că „nu procedează bine când fac declarații ostile țării” nu constituie „denunțuri care vizează” afectarea drepturilor si libertăților fundamentale.

Din niciun material pe care reclamantul își întemeiază acțiunea nu rezultă o faptă de natură să incrimineze pe pârât, cererea reclamantului fiind total neîntemeiată, astfel încât se impune respingerea ei.

În dovedirea celor învederate, pârâtul a solicitat proba cu înscrieri, precum și orice altă probă va reieși din dezbateri.

În drept, au fost invocate dispozițiile O.U.G. nr. 24/2008 modificată și completată de Legea nr. 293/2008, art. 115 și urm. C.proc.civ.

La același termen de judecată a depus la dosar un înscris intitulat completare a întâmpinării prin care s-au relevat în esență următoarele:

1. Nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008.

Potrivit acestui text legal, trebuie întrunite, cumulativ, cel puțin următoarele condiții:

- persoana în cauză să fi furnizat informații;
- informațiile să fi avut caracterul de denunțare;
- denunțarea să fi privit activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar;
- activitățile sau atitudinile să fi fost susceptibile de a viza îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale.

Faptul în sine de a conversa cu un reprezentant al Securității, neînsoțit de transmiterea de informații care să aibă cel puțin condițiile sus arătate, nu poate conduce instanța de judecată la atribuirea calificativului blamant.

Este indiscutabil că informația denunțată trebuie să privească acte sau atitudini de o minimă gravitate, cu un minim risc represiv. La această idee conduce de altfel și condiția prevăzută de legislația incidentă de a fi fost vizată îngrădirea unor drepturi și libertăți.

2. C.N.S.A.S. nu poate eticheta mai represiv decât Securitatea însăși.

Instituția reclamantă a selectat pentru susținerea acțiunii doar 4 documente. Dintre acestea, 3 sunt convorbiri cu generalul Nicolae Pleșiță, purtate în zile succesive, iar al 4-lea este raportul unui ofițer superior de Securitate care, de asemenea, a stat de vorba cu persoana pârâtă.

Niciuna dintre cele 4 convorbiri nu a conținut informații cu caracter de denunț vizând îngrădirea unor drepturi și libertăți. Relatările pârâtului conțineau explicații ale propriilor comportări și atitudini, precizări privind comportamentul său civic, intervenții în favoarea altor persoane, aprecieri asupra unor fapte sau relații interumane notorii, fără valoarea de denunț, precum și informații despre influențarea pozitivă a unor terți (deci favorabile acestora). Niciuna dintre convorbiri nu a conținut informații cu caracter delator și perspectivă represivă, așa cum este prevăzut în norma legală ce constituie sediul juridic al materiei.

3. Legislația deconspirării nu prevede blamarea agenților de influență.

4. Deconspirarea Securității nu poate sluji ca pretext pentru limitarea nerezonabilă și disproporționată a drepturilor și libertăților.

5. Persoana pârâtă nu a vizat îngrădirea unor drepturi și libertăți, ci relaxarea exercițiului acestora.

Compromisul de a accepta convorbiri cu generalul Pleșiță, volubilitatea benignă față de acesta, aveau, pe lângă scopuri personale identificabile cu libertatea de creație și 2 scopuri altruiste precise: obținerea libertății de circulație pentru mama cărturarului dizident Matei Călinescu (emigrat în S.U.A.) și permisiunea de a publica, deci de a se exprima, pentru Paul Goma. Chiar faptul că respectivele convorbiri telefonice au fost succesive demonstrează motivația lor. Ambele scopuri vizând interesele altora au fost atinse.

6. Cererea introductivă conține argumente străine de natura pricinii.

7. C.N.S.A.S. continuă acțiunea Securității, iar instanța de judecată nu se poate lăsa antrenată în acest demers.

Prin același înscris pârâtul a înțeles a formula și cerere reconvențională prin care a solicitat în temeiul dispozițiilor art. 172 C.proc.civ. obligarea instituției reclamante ca, în temeiul prevederilor art. 1 din O.U.G. nr. 24/2008, să îi faciliteze, în condițiile existente la sediul său, accesul prioritar la dosarele invocate în Nota de constatare a D.I. și să aducă în instanță copii de pe înscrisurile pe care urmează a le indica în urma studierii.

La termenul de judecată din 21 noiembrie 2011 Curtea a recalificat cererea reconvențională formulată de pârât în cerere de probe pentru motivele expuse în încheierea de ședință de la acea dată, iar în temeiul dispozițiilor art. 167 C.proc.civ. a încuviințat proba cu înscrisuri ca fiind concludentă și utilă soluționării cauzei.

La data de 30 ianuarie 2012 instanța a luat act că pârâtul renunță la audierea martorului Virgil Tănase, iar la termenul din 18 iunie 2012 a respins proba testimonială și proba cu interogatoriul reclamantului propuse de pârât pentru considerentele de asemenea expuse în încheierea de ședință de la acea dată, parte integrantă din prezenta sentință.

Analizând actele dosarului, instanța apreciază acțiunea ca fiind întemeiată, urmând a o admite astfel cum a fost formulată, pentru următoarele considerente:

Dispozițiile art. 2 lit. b) ale O.U.G. nr. 24/2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, definesc noțiunea de colaborator al Securității ca fiind „persoana care a furnizat informații, indiferent sub ce formă, precum note și rapoarte scrise, relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității, prin care se denunțau activitățile sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist și care au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”. Totodată, conform tezei finale a aceluiași text de lege: „colaborator al Securității este și persoana care a înlesnit culegerea de informații de la alte persoane, prin punerea voluntară la dispoziția Securității a locuinței sau a altui spațiu pe care îl deținea, precum și cei care, având calitatea de rezidenți ai Securității, coordonau activitatea informatorilor”.

Din înscrisurile existente la dosar, reiese că pârâtul Breban Nicolae Alexandru a furnizat informații Securității, iar acestea se referă la activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist. În raport de aceste împrejurări, instanța apreciază îndeplinită prima condiție impusă de dispozițiile art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008.

Astfel, cum corect subliniază reclamantul, instanța reține discuțiile purtate de pârât cu generalul Pleșiță – conform notelor de transcriere a convorbirilor din 18 februarie 1977, ora 14:09, din 22 februarie 1977, ora 11.10 și din 22 februarie 1977, ora 14.00 – dar și semnalările pârâtului consemnate în raportul ofițerului datat 30 septembrie 1982

Astfel, se remarcă din discuțiile pârâtului cu generalul Pleșiță informațiile furnizate acestuia din convorbirile purtate de pârât cu numitul P.G., inclusiv afirmațiile făcute de acesta din urmă dar și de numitul E.I. în cadrul unui interviu de care generalul Pleșiță nu avea cunoștință.

În ceea ce privește semnalările pârâtului consemnate în raportul ofițerului datat 30 septembrie 1982, rezultă din înscrisurile depuse în probațiune aspectele relatate și în cererea de chemare în judecată (în raport de care se solicită de reclamant să se aprecieze asupra calității de colaborator al Securității în ce privește pe pârât).

Astfel, cu privire la emigrația romană și poziția sa în mediile acesteia, pârâtul a arătat că: pe timpul când trăia Noel Bernard, în situația că trecea sau se afla la München, în decurs de nici 24 de ore primea telefon de la acesta, invitându-l să ia masa cu el în oraș. (...) Noel Bernard a fost extrem de insistent pentru a-l determina să se angajeze la „Europa Liberă”, dându-i un post

bine remunerat. (...) Discuțiile cu Noel Bernard erau generale, mai mult de politică internațională, sfere de influență, teme care-i plăceau mult respectivului, etalându-și erudiția de mare rezonator politic. (...) După decesul acestuia nu a mai fost contactat de alți mesageri ai Europei Libere. În ceea ce privește colonia română de la Paris, este dominată de suspiciuni, neînțelegeri, conflicte, ranchiune, invidie etc. (...) Cu prilejul ultimei deplasări efectuate în străinătate (...) a conversat și cu Monica Lovinescu. *A caracterizat-o ca fiind marcată de un anticomunism primitiv*, dar paradoxal, tocmai datorită extremismului ei e vulnerabilă și n-ar reprezenta un pericol pentru noi. (...) Deși după declarațiile amfitrionului (L.M.) se vrea ca cenaclul să constituie cadrul unor dezbateri „estetice serioase”, întotdeauna discuțiile degenerază la nivelul cel mai de jos al bârfei politice, datorită intervențiilor lui P.G., Monica Lovinescu, Sanda Stolojan, I.C., C.P. (...). Crede că opiniile unor persoane de asemenea factură nu pot fi modificate. (...) A purtat discuții interminabile cu Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și Eugen Ionescu, *încercând cu argumente să le combată ideile după care regimul comunist ar fi produs numai rău, ar fi distrus totul și a neantizat cultura.* (...) Cu P.G. nu a avut niciun fel de contact, dat fiind că în cartea lui „Le tremblement des hommes” este prezentat ca un agent al Securității, fapt ce i-a afectat serios prestigiul în cercurile intelectuale pariziene. (...) Mircea Eliade nu are o cotă așa ridicată acolo, s-a creat această imagine mai mult în țară. În ultimul timp a fost atras tot mai profund sub influența soților Ierunca. (...)

Cu privire la opiniile despre viața literară din capitală, pârâțul a menționat că: atmosfera din mediul scriitorilor este viciată de faptul că polemica literară este însoțită de o tentă de acuzație politică, făcându-se conștient sau inconștient jocul celor din străinătate. (...) Revista „Săptămâna” și suplimentul literar al „Scânteii Tineretului” au început o campanie împotriva lui. (...) Eugen Barbu, (...) emigrația reacționară și mafia evreiască îi pun piedici în exterior, influențând editorii să nu-i publice cărțile. *A observat o metamorfozare spectaculoasă a poetului D.T. (...) s-a înrăit, din orice întâmplare negativă trage concluzia că sistemul politic e de vină (...) că toate deficiențele care există la noi s-a datorată conducerii statului.* (...)

În ceea ce privește concluziile ofițerului, acestea sunt în sensul că: „Nicolae Breban pozează într-un olimpian meditativ, detașat de frământările primare existențiale. Recunoaște că reprezintă un personaj „incomod”, „problematic” față de noi. A transmis prin mine rugămintea adresată Departamentului Securității Statului ca în ceea ce îl privește, defulările intime să nu-i fie taxate ca antipatriotice. Nu va face niciodată jocul emigrației reacționare, chiar dacă unele aprecieri politice personale nu ne convin. Îl încearcă un sentiment de claustrare, având senzația că toți prietenii sau persoanele care doresc o apropiere a relațiilor cu el sunt trimise cu sarcini, preferând un dialog deschis, „sincer” cu noi. Având în vedere poziția pe care s-a situat, apreciem ca utilă continuarea contactelor cu cel în cauză în scopul realizării unel sarcini de dezinformare și discreditare a unor elemente ostile virulente („Tudorache”, „Dandu”, „Danton”), cât și stabilirii anumitor probleme de interes operativ privind emigrația intelectuală reacționară”.

În raport de aceste aspecte, instanța constată că aspectele relatate de pârât, așa cum au fost mai sus descrise și cum rezultă din actele depuse la dosar, au evidențiat în esență poziția ostilă/atitudinea dușmănoasă a celor urmăriți față de politica partidului și statului, a conducerii acestora, față de regimul comunist, vădind interesul pentru opiniile celor vizați relativ la aspectele menționate, pentru anturajul acestora, pentru opiniile și opțiunile politice ale acestora.

Acest interes, pus în practică prin informarea organelor Securității, coroborat cu urmările ce ar fi putut fi antrenate împotriva celor vizați probează un mecanism specific de supraveghere polițienească extrem de intrusiv în viața privată a celor urmăriți și o grevare a dreptului la viață privată, a exercitării libertății de exprimare, de opinie și de conștiință, a libertății

religioase, adică exact a acelor libertăți care conturează personalitatea unui om, care dau măsura demnității acestuia, grevare care – în raport de sistemul de valori al fiecăruia dintre cei vizați – poate echivala cu o suprimare efectivă a acestor libertăți.

Toate aceste acțiuni ale pârâtului ce au implicat urmărirea îndeaproape a vieții unor persoane, dar și opiniile acestora, precum și relatarea acestora și a discuțiilor purtate, constituie activități prin care s-au suprimat/îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului, și anume: dreptul la viață privată, precum și dreptul la libertatea de exprimare și libertatea opiniilor.

Așa cum reiese din toate documentele anexate, activitatea pârâtului se remarcă prin acțiunile ce au avut ca efect îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, respectiv dreptul la viață privată, iar prin acesta încălcându-se concomitent, și dreptul fundamental la libertate de opinie și de exprimare dreptul la libertatea de conștiință și religie, acțiunile pârâtului fiind grave și constituind acte de poliție politică în accepțiunea legii adică vizează „instaurarea și menținerea puterii totalitar comuniste, precum și suprimarea sau îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”.

Constatănd aceste aspecte, rezultă în mod evident că prin activitățile desfășurate pârâtul a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, recunoscute și garantate de legislația în vigoare la acea dată, prejudiciind grav statutul persoanelor urmărite.

Reținând modalitatea concretă de colaborare a pârâtului cu organele Securității, informațiile efectiv comunicate în acest context, conform celor de mai sus, este lipsit de relevanță faptul că în anumite momente pârâtul a promovat și reacții contrare politicii partidului, fapt ce a generat aflarea sa în atenția Securității pentru „manifestări ostile și relații suspecte cu cetățeni străini”.

Tot astfel, este lipsit de importanță faptul că la un moment dat organele Securității au acționat pentru a-l discredita, a-l compromite pe pârât ori că pârâtul a fost avertizat în raport de faptele sale anterioare. Legiuitorul a înțeles să excludă de la calificarea ca și colaborator al Securității informațiile furnizate în anumite situații expres și limitativ arătate în textul legii, respectiv:

„Persoana care a furnizat informații cuprinse în declarații, procesele-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei și procesului, în stare de libertate de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată și condamnată, nu este considerată colaborator al Securității, potrivit prezentei definiții, iar actele și documentele care consemnau aceste informații sunt considerate parte a propriului dosar. Persoanele care, la data colaborării cu Securitatea, nu împliniseră 16 ani nu sunt avute în vedere de prezenta definiție, în măsura în care se coroborează cu alte probe”.

Informațiile date de pârât prin care acesta denunța activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist și care au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului conform celor mai sus arătate, nu au fost furnizate în niciuna din ipotezele legale expuse (în timpul unei cercetări sau anterior împlinirii vârstei de 16 ani) încadrându-se deplin în tiparul normei prevăzute de art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008.

Este de observat că prin întâmpinarea depusă la dosar (ori prin alte asemenea înscrisuri prin care a formulat apărări) pârâtul nu a contestat în substanța lor discuțiile redade în notele de transcriere a convorbirilor telefonice sau în rapoartele scrise de lucrătorii Securității ceea ce înseamnă că cele redade în scris corespund adevărului.

Astfel, în ce privește raportul din data de 19 iunie 1972, întocmit și semnat dactilo. de col. Tăbăcaru, ceea ce subliniază pârâtul este că a afirmat permanent că nu are talent, în fruntea prozei romane fiind situat de critica de vârf românească, niciodată romancierul însuși. Referitor la raportul din data de 30 august 1982 întocmit și semnat olograf de cpt. Florea Luchian, pârâtul

arata contrar informațiilor furnizate, ca și după decesul numitului Noel Bernard a mai fost contactat în mod curent de redactori, colaboratori, „mesageri” ai Europei Libere. A mai susținut pârâtul că nu a afirmat lucruri de o duritate evidentă la adresa scriitorului Virgil Tănase, acesta fiindu-i un vechi prieten, dar și ca expresiile „emigrația reacționară” și „mafia evreiască” nu-i aparțin.

Celelalte delațiuni nu sunt însă contestate.

Tot aspecte neesențiale sunt contestate de pârât și în ceea ce privește celelalte rapoarte menționate în nota de constatare (din 28 august 1983 întocmit și semnat olograf de cpt. Florea din 4 august 1984 întocmit și semnat olograf de cpt. Florea Luchian, nota raport din 1 iunie 1972 întocmită dactilo., semnată dactilo. și olograf de col. Tăbăcaru D., nota raport din 5 iunie 1975 întocmită dactilo., semnată dactilo. și olograf de col. Nicolae Mihai; nota raport din 8 iulie 1977 întocmită și semnată dactilo. de lt. col. Nicolae Mihai, raport din 9 mai 1987, lt. col. Achim Victor).

Referitor la susținerea pârâtului că nu ar fi dat o declarație olografe în data de 30 august 1974 cu numele real, aceasta nu poate fi reținută față de declarația menționată de reclamant și depusă în copie la dosar, dar și față de împrejurarea că pârâtul nu a dovedit că respectiva declarație nu a fost scrisă și/sau semnată personal de acesta.

De asemenea sunt neîntemeiate, neputând fi deci reținute de instanță, apărările pârâtului în sensul că dacă la un moment dat și-a exprimat acordul vizavi de politica internă a PCR ori (...) dacă a susținut în fața lui Paul Goma ori Monica Lovinescu că „nu procedează bine când fac declarații ostile țării”, acestea nu constituie „denunțuri” care „vizează” afectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Este foarte adevărat, și în opinia prezentei instanțe, că dacă într-o discuție purtată de pârât cu diverse persoane (Paul Goma ori Monica Lovinescu) acesta se adresează lor opinând că „nu procedează bine când fac declarații ostile țării”, o astfel de discuție nu se încadrează în dispozițiile art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008 referitoare la furnizarea de informații prin care se denunțau activitățile sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist și care au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Însă când respectiva discuție este relatată de pârât unui lucrător al Securității, sunt pe deplin incidente dispozițiile legale menționate.

Așadar nu este o problemă faptul că pârâtul a susținut în fața lui Paul Goma ori Monica Lovinescu că „nu procedează bine când fac declarații ostile țării”, ci că a relatat respectiva conversație (precum și altele de aceeași natură) unui lucrător, fiind în consecință consemnată în raportul ofițerului datat 30 septembrie 1982. Același ofițer relatează că pârâtul a purtat discuții interminabile cu diferite persoane (indicate nominal) încercând cu argumente să le combată ideile după care regimul comunist ar fi produs numai rău, ar fi distrus totul și a neantizat cultura, pârâtul expunând așadar atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist ale anumitor persoane (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și Eugen Ionesco).

În sfârșit, nu pot fi reținute nici susținerile pârâtului în sensul că discuțiile purtate cu generalul Pleșiță ar fi lipsite de importanță în sensul că nu ar fi furnizat informații pe această cale, intervenind pe lângă acesta numai pentru obținerea unei vize pentru America pentru mama prietenului său, Matei Călinescu. Anterior discuțiilor purtate pe această temă, pârâtul aduce la cunoștința lucrătorului Securității aspecte rezultate din discuțiile purtate cu numitul P.G., inclusiv anumite probleme cu care se confruntă acesta din urmă, fiind de asemenea relatate și alte discuții atât cu ocazia aceleiași convorbiri cât și cu alte ocazii (conform notelor de transcriere aflate la dosar).

În consecință, instanța reține că și a doua condiție prevăzută de dispozițiile art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008 este îndeplinită în sensul că prin informațiile furnizate organelor Securității, pârâtul a adus atingere dreptului la libertatea de exprimare și libertatea opiniilor, prevăzut de art. 28 din Constituția României din 1965, coroborat cu art. 19 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, precum și dreptului la viață privată, prevăzut de art. 17 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice.

Pentru aceste considerente, fiind îndeplinite toate condițiile legale evocate anterior, instanța apreciază că prezenta acțiune este întemeiată, urmând a o admite în temeiul art. 11 rap. la art. 2 lit. a) din O.U.G. nr. 24/2008.

În consecință, va constata calitatea de colaborator al Securității în privința pârâtului.

Pentru aceste motive,

Admite acțiunea promovată de reclamantul **Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității** cu sediul în [...], în contradictoriu cu pârâtul **Breban Nicolae Alexandru** cu domiciliul în [...].

Constată calitatea de colaborator al Securității în privința pârâtului.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședință publică azi, 02 iulie 2012.

Recursul lui Nicolae Breban la sentința Curții de Apel București

Curtea de Apel București

Secția VIII-a de contencios administrativ și fiscal

Dosar nr. 3084/2/2011/ Pe antetul hotărârii atacate este scris greșit anul 2012

Doamnă Președinte,

Subsemnatul *Breban Nicolae Alexandru* – prin avocat – domiciliat în [...] în calitate de **pârât** în pricina ce formează obiectul dosarului nr. 3084/2/2011, (consemnat greșit în antetul hotărârii ca fiind nr. 3084/2/2012), **reclamant** fiind *Consiliul Național Pentru Studierea Arhivelor Securității* (C.N.S.A.S.), cu sediul în [...]. În conformitate cu dispozițiile art. 299 și urm., în condițiile art. 304¹ din Codul de procedură civilă (1865) aplicabil speței, declar

RECURS

în termenul legal împotriva sentinței civile nr. 4430 pronunțată în cauză la data de 2 iulie 2012 de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, hotărâre pe care o consider netemeinică și nelegală pentru următoarele

MOTIVE

1. Hotărârea se întemeiază pe o normă legală abrogată (motiv aflat sub incidența art. 304 pct. 9 teza I, art. 304¹ C.proc.civ.)

În pofida aspectului voluminos al dosarului, cererea introductivă de instanță se bazează pe numai 4 înscrisuri.

Toate cele 4 înscrisuri sunt consemnări ale ofițerilor de securitate. Trei dintre ele privesc transcrierea *in extenso* a unor convorbiri telefonice cu generalul Pleșiță, transcriere realizată, bineînțeles, de un lucrător al securității, iar al 4-lea este o notă raport în urma unei contactări impuse.

Acțiunea a fost formulată de instituția reclamantă în perioada anterioară Deciziei Curții Constituționale a României nr. 672 din 26 iunie 2012. Până la această importantă decizie, practica judiciară a cunoscut răspunsuri diferite în evaluarea forței probante a înscrisurilor provenind de la lucrătorii securității. Unele instanțe au interpretat extensiv două dintre formulările înscrise în art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008 („indiferent sub orice formă” și „relatările verbale consemnate de lucrătorii Securității): înscrisurile respective cu alte probe.

A doua interpretare părea cea logică și conformă principiilor dreptului, menirii actului de justiție. Materia reglementată privește deconspirarea unei componente importante a aparatului de stat dintr-o anumită perioadă, fiind fără precedent în istoricul vieții instituționale din România. Această demolare nu putea avea decât o justificare pe măsură. Justificarea a fost că instituția în cauză a lucrat preponderent abuziv. Abuzul nu a existat în abstract, metafizic, ci a însumat abuzurile de fiecare zi ale, ipotetic cel puțin, fiecărui lucrător. Pentru asta, și nu pentru un joc politic, survine deconspirarea.

În pofida logicii simple a deconspirării, instituția reclamantă, cu aplombul paraconstituțional în care și-a început activitatea, a mers până la a susține cu insistență teza că sintagmele

„indiferent sub orice formă” și „relatările verbale consemnate de lucrătorii Securității” instituie, nici mai mult nici mai puțin decât ... „o *prezumție legală*” de veridicitate! Adică, înscrisurile provenind de la lucrătorii abuzivi ai unei instituții abuzive, desființate și, iată, deconspirate tocmai pentru abuzuri, au o forță probantă mai puternică decât înscrisurile emanate de alți funcționari, ai altor instituții, nedesființate și nedeconspirate!

Instanțele înclinate spre o receptivitate apriorică la acțiunile C.N.S.A.S. au acceptat bizară ipoteză a forței probante indubitabile.

Curtea Constituțională a constatat că respectivele două sintagme sunt neconstituționale. Cum Parlamentul României nu a dat o nouă redactare formulărilor neconforme cu legea fundamentală, cele două sintagme și-au încetat eficacitatea legislativă începând cu data de 22 septembrie 2012.

Sentința pe care o atacăm a fost pronunțată la 2 iulie 2012, deci ulterior Deciziei Curții Constituționale nr. 672 (din 26 iunie 2012) și anterior publicării în Monitorul Oficial (din 8 august 2012), precum și expirării termenului prevăzut de art. 147 din Constituția României.

Sucesiunea cronologică a momentelor jurisdicționale analizate nu schimbă realitatea că hotărârea recurată este lipsită de temei legal pentru că:

- **anterior** încetării aplicabilității celor două sintagme, hotărârea s-a bazat pe un text neconstituțional;

- **ulterior** încetării aplicabilității sintagmelor hotărârea a rămas fără niciun temei legal;

- norma desființată, care privește raporturi de drept procesual (valorizarea probelor) fiind afectată de neconstituționalitate, încetarea efectelor ei este aplicabilă tuturor proceselor nesoluționate irevocabil.

Observând, pe semne, această vulnerabilitate a judecății fondului, în motivarea hotărârii (survenită după 9 luni și jumătate de la pronunțare) prima instanță recurge la 2 stratageme.

Mai întâi aduce în discuție aspectul că pârâtul nu a contestat realitatea discuțiilor purtate. De aici, sugestia că înscrisurile care probează convorbirile sunt veridice. Eroarea instanței este ușor de observat. Nu realitatea existenței discuțiilor o contestăm, ci aspectele consemnate, nuanțele discuțiilor care, în mod inerent, aparțin celui care consemnează unilateral. Iar când autorul consemnării e marcat de prejudecăți de natura celor care-l definesc, istoricește și legal, ca promotor de abuzuri, detaliile, nuanțele consemnărilor sale nu pot fi decât afectate de prejudecăți, de subiectivism. Iar verdictul pe citarea nuanțelor se bazează.

Facem abstracție în expunerea acestui motiv de recurs de extrapolările instanței însăși. Le vom învedera *infra*. Problema ce se pune în context este aceea că nu i se pot reproșa lui Nicolae Breban amănuntele, detaliile, nuanțele consemnate ca atare *exclusiv în înscrisuri* aparținând foștilor lucrători ai Securității.

A doua stratagemă este de-a dreptul nedemnă. Instanța încearcă să coroboreze cele 4 înscrisuri ale lucrătorilor de securitate cu menționarea unei declarații olografe, datată la 30 august 1974. Este un act pe care până și autorii cererii introductive l-au trecut sub tăcere și a cărui autenticitate nu a fost confirmată. Independent însă de problema autenticității, remarcăm următoarele:

Referirea la înscris este preluată de instanță din Nota de constatare a Direcției de Investigații a C.N.S.A.S. nr. 473 din 15 februarie 2010, p. 11. Desigur, notele de constatare ale Direcției de investigații nu constituie probe, ele având funcția de lucrări pregătitoare pentru deciziile Colegiului. Problema e însă mult mai gravă. Declarația nu-l prezintă nicicum pe N. Breban în postura de colaborator, ci în aceea de anchetat. Cităm integral:

„Declarație, olografă, semnată olograf de către titular, cu numele real, la 30 august 1974 (sic!), în care acesta face precizări în legătură cu un manuscris al său care i-a fost confiscat la granița cetățeanului suedez Rene Cockelberghs. Titularul dă detalii privind modul în care l-a cunoscut pe cetățeanul suedez, circumstanțele călătoriei turistice împreună cu acesta în Maramureș, împreună cu poeta Gabriela Melinescu, precizând faptul că nu a avut intenția de a scoate ilicit manuscrise peste graniță și nici să încalce în vreun fel legea”.

Așadar, declarația a fost dată în cadrul unei anchete. Nu întâmplător, cererea introductivă de instanță a ignorat-o. Și totuși, Curtea o menționează – fără a-i reda conținutul – ca dovadă a colaborării.

Rezumăm:

- conținutul înscrisului nu cuprinde delatăuni de natura celor vizate prin art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008;
- nici sentința nu menționează conținutul înscrisului, ci numai existența acestuia, care nu poate semnifica prin ea însăși confirmarea susținerilor din înscrisurile ofițerilor.

2. Verdictul este pronunțat cu încălcarea legii (motiv aflat sub incidența art. 304 pct. 9 teza a II-a și art. 304¹ C.proc.civ.)

După spațiul consacrat istoricului dezbaterilor, prima instanță începe segmentul de analiză a actelor dosarului cu prezentarea dispozițiilor art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008, care constituie sediul materiei.

De la început atrage atenția că se face o expunere și excesivă și incompletă. Excesivă pentru că, după redarea frazei inițiale a textului de lege se trece inutil la enunțul frazei finale din art. 2 lit. b) care nu are absolut nicio legătură cu speța [Este ipoteza „*gazdei*”, irelevantă în pricină]. Această încărcare generoasă a considerentelor contrastează cu parcimonia de a se trece sub uitare frazele intermediare ale normei evocate, între care fraza a treia privea în mod direct cauza, respectiv aspectul reținut de instanță cu excesul de zel deschis în finalul Motivului 1. Reproducem norma legală, complinind surprinzătoarea ei evitare de către prima instanță (sublinierile ne aparțin):

„Persoana care a furnizat informații cuprinse în *declarații*, procesele-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei și procesului, *în stare de libertate*, de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată și condamnată *nu este colaborator al Securității*, potrivit prezentei definiții, iar actele și documentele care consemnau aceste informații sunt considerate parte a propriului dosar”.

Dar să analizăm acest înscris olograf așa cum încearcă și prima instanță, adică în coroborare cu notele scrise de ofițerii de securitate.

Din probe rezultă cu certitudine că:

- Nicolae Breban era chemat la conducerea Securității;
- convocarea s-a făcut în mod oficial, cu o programare strictă, prin intermediul unui ofițer trimis să îndeplinească actul procedural;
- scopul convocării era avertizarea pârâtului, timorarea lui și aplicarea unei amenzi sau a unui avertisment de amendă;
- este de notorietate că, după decretele de grațiere generalizată a deținuților politic, adoptate în anii 1965-1968, avertizarea și amenda constituiau – împreună cu punerea în discuția colectivului de muncă ori compromiterea ocultă – principalele modalități de neutralizare a adversarilor;

- ținând seama de evoluția metodelor securității reglementarea cuprinsă în art. 2 lit. b) fraza a III-a precizează că excepția privește și anchetele „*in stare de libertate*” fără a face vreo distincție în funcție de pornirea sau nu a procesului penal ori de trimiterea în judecată.

Condițiile ce rezultă din lege pentru îndeplinirea condițiilor exceptării de la calitatea de colaborator sunt:

- să fi fost declarații făcute în timpul unei anchete, deci al unor convocări și audieri impuse, adică să nu fi fost benevole, în cadrul unei relații colaboraționiste;

- un criteriu implicit de distincție este caracterul neconspirat al relației, cu identitate reală și nu ocultată;

- persoana să fi fost interogată „*pentru motive politice*”.

Probele nu lasă loc niciunei îndoieli că Nicolae Breban a fost convocat la conducerea Securității pentru că era permanent urmărit pentru motive care, în mentalitățile și practicile perioadei, erau considerate politice:

- conținutul protestatar mai mult sau mai puțin criptat în scrierile sale;

- luările de poziție perseverente și tranșante în favoarea libertății de creație;

- demisia motivată politic de la conducerea principalei reviste literare și mai ales din Comitetul Central al P.C.R.;

- rămânerea fără permisiune în Occident și dobândirea cetățeniei vest-germane;

- scandalul politic internațional declanșat de exilul său temporar.

Numai prestigiul literar considerabil (în care se înscria și o posibilă candidatură la premiul Nobel), asociat temerii regimului de a nu înmulți protestele internaționale și dizidențele deja manifeste, ca și poziția socială a persecutatului (demisionat din Comitetul Central) au dictat ca ancheta administrativ-polițienească să se desfășoare cu anumite măsuri de tact și aparențe de minim protocol. Rezultatele ei o definesc însă limpede ca acțiune represivă:

- i s-a impus promisiunea scrisă a unei conduite mai reținute;

- s-a expus alternativa unei riposte mai severe.

Tonul civilizată nu poate fi privit altfel decât expresia perfidiei, cinismului și siguranței de sine ale autorităților.

Cât privește declarația din 30 august 1974, atribuită lui Nicolae Breban nu poate fi privită decât ca act al unei anchete administrativ-polițienești, aflate sub incidența art. 2 lit. b) fraza a III-a din O.U.G. nr. 24/2008 cu modificări.

Condiția prevăzută de textul de lege ca ancheta să se fi efectuat „*pentru motive politice*” este validată prin minima nevoie de coerență a acțiunii instituției reclamante și a verdictului primei instanțe. Același grad de relevanță privind opoziția față de regim afectează atât explicațiile cerute lui Nicolae Breban pentru comportamentul propriu, cât și comportamentul, atitudinile și opiniile personalităților despre care a relatat.

Convingerea noastră este că afirmațiile și informațiile nu întrunesc condițiile stabilite prin teza principală a definiției „colaboratorului Securității” [art. 2 lit. b) fraza I-a], iar pretinsa declarație olografă din 30 august 1974 se situează în sfera de aplicare a art. 2 lit. b) fraza a III-a, deci consemnările și declarația făcute cu acel prilej exceptează de la aplicarea calificativului de colaborator al Securității.

3. Normele legale invocate sunt aplicate în mod greșit (motiv aflat sub incidența art. 304 pct. 9 teza a III-a, art. 304¹ C.proc.civ.)

Procedura deconspirării judiciare având ca obiect „constatarea calității de colaborator al Securității” este, prin însuși scopul ei, limitativă de drepturi și libertăți fundamentale. Acest

aspect va fi dezvoltat *infra*, în cadrul Motivului 4 de recurs. În context marcăm caracterul invaziv al procedurii pentru a sublinia necesitatea maximei rigori în pronunțarea verdictului, care trebuie să aibă la bază interpretarea strictă și precisă a textului de lege.

Definiția pe care legea o stabilește pentru calificativul blamat are menirea să excludă orice interpretare subiectivă, politicianistă, retorică, metaforică, revanșardă sau chiar etică. Interpretarea judecătorului trebuie să fie exactă în raport cu exprimarea legiuitorului. În redactarea aprobată prin Legea nr. 293/2008 (care se restrânge și mai mult în urma Deciziei Curții Constituționale nr. 672 din 26 iunie 2012) – a se vedea sintagmele reproduse cu litere mai mici – norma de drept are următorul cuprins (sublinierile ne aparțin): „art. 2 lit. b) – colaborator al Securității – persoana care a *furnizat informații*, indiferent sub ce formă, precum note și rapoarte scrise, relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității, prin *care se denunțau activitățile și atitudinile potrivnice* regimului totalitar comunist și care *au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (...)*”.

Am subliniat cuvintele-cheie, reperetele interpretării corecte, din a căror prezență în textul de lege rezultă următoarele condiții obligatorii:

a) persoana în cauză să fi furnizat informații, deci informațiile să nu fi fost obținute fără voia sau știrea sa (prin sustragere, interceptare, în stare de necunoștință, inclusiv de eroare asupra persoanei etc.);

b) informațiile furnizate să fi avut caracterul de denunțare. Conform Dicționarului explicativ al limbii române editat de Academia Română, conținutul noțiunilor de denunț și a denunța este următorul:

„denunț, denunțuri, ș.a. informații adresate unui organ de jurisdicție sau de urmărire penală cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană.

a denunța, v.tranz.1. A aduce la cunoștința unei autorități săvârșirea unei infracțiuni, a face un denunț”.

Se observă că elementul penal este indispensabil conținutului noțiunii de denunț, cel puțin din perspectiva denunțătorului. Restrângerea noțională din textul legii nu afectează adevărata deconspirare a Securității pentru că însăși poliției politice îi este specifică extinderea incidentelor legii penale. Deci deconspirarea poate urma tendința extensivă a activității poliției politice din regimul dictatorial, ținând seama de țintele represive ale acesteia, dar nu poate depăși limitele pe care nici instituția abuzivă nu le-a depășit, incluzând în sfera denunțurilor orice informație captată de Securitate.

Limita are în vedere și caracteristica Securității de a fi colectat orice fel de informații, ceea ce nu înseamnă că și deconspirarea poate cădea în capcana de a sancționa orice fel de relație cu Securitatea, asimilând-o denunțării. Ar fi calea sigură de discreditare a lustrației ce se încearcă, bagatelizând-o, vulgarizând-o și transformând-o într-o competiție de abuzuri ce ar perpetua psihoza generalizată întreținută de partea deconspirabilă a Securității.

c) Denunțarea trebuie să fi privit activități sau atitudini. Și aceste vocabule obligă la interpretarea strictă a legii. Enumerarea ipotezelor este clară și cu rost limitativă, excluzând alte categorii de informații, în primul rând cele care divulgau păreri, opinii.

Deși, față de caracterul explicit al limitării, nu prezintă mare importanță care a fost intenția legiuitorului când a limitat conținutul informațiilor (la activități sau atitudini), nu este cu totul inutil să observăm că restrângerea se corelează cu alte două interpretări. Una este cea legată de conotația penală a noțiunii de denunț, analizată *supra* la pct. b), iar cealaltă are în vedere efectul restrictiv de drepturi al deconspirării, pe care îl vom analiza pe larg în Motivul 4 de recurs.

Relevant pentru critica hotărârii instanței de fond este aspectul că informațiile pretins a fi fost furnizate de Nicolae Breban privesc exclusiv opinii, caracterizări, păreri ale unor persoane, deci nu activități sau atitudini. Diferențierea e foarte necesară deoarece numai activitățile sau atitudinile cu conținutul analizat *infra* la pct. d) puteau avea o finalitate represivă, opiniile și caracterizările alimentând alte tronsoane ale activității Securității (spre exemplu monitorizarea stării de spirit a populației) care nu formează obiectul deconspirării. În plus, cum învederam, interpretarea restrictivă este impusă de caracterul procedurii, care vizează restrângeri ale exercițiului unor drepturi și libertăți fundamentale, de data aceasta în condițiile statului de drept.

d) Limitarea denunțurilor supuse deconspirării la cele care priveau activități sau atitudini rezultă și mai limpede din cealaltă condiție stabilită prin norma legală, anume ca activitățile sau atitudinile să fi fost *potrivnice* regimului totalitar.

Termenul *potrivnic* derivă din împotrivire, deosebindu-se de alți termeni pe care legiuitorul i-a evitat. Așadar, analizând obiectiv și nu demagogic răul Securității, legiuitorul statului de drept nu a cuprins în procedura deconspirării divulgarea oricărei atitudini critice la adresa regimului totalitar, ci numai acelea care marcau cel puțin un început de împotrivire. Rațiunile sunt aceleași cu rațiunile care nu au cuprins în sfera divulgărilor și simplele opinii. Chiar dacă jurisprudența diferă în această privință, legea oferă premisa unei practici judiciare rezonabile, conforme statului democratic, cu evitarea exceselor, a repetării practicilor statului totalitar, cu etichetări și sub pretexte noi.

e) Mai există și condiția din nefericire invocată uneori stereotip în spețele de acest gen, ca informațiile *să fi vizat îngrădirea drepturilor și libertăților* fundamentale. Adesea, discutarea pe marginea acestei condiții esențiale a noțiunii se rezumă la distincția că legea nu prevede ca îngrădirea drepturilor să fi fost realizată, suficientă fiind vizarea. Interpretarea este literală corectă, dar nu acoperă ceea ce înseamnă vizarea, în ce constă ea și care îi sunt limitele.

Neîndoindu-ne că legiuitorul a avut în vedere un minimum de intenție de producere a efectului opresiv, ceea ce presupune ca efectul opresiv să fi fost posibil cel puțin ipotetic.

Din acest punct de vedere, hotărârea atacată este descoperită până la ridicul. Exemplele pe care le enunță **vizează** restrângeri de drepturi și libertăți imposibil de imaginat. În primul rând că majoritatea se referă la cetățeni străini, rezidenți în alte țări, cu drepturile și libertățile garantate și protejate de legislația respectivelor state. În al doilea rând că informațiile cuprindeau nu activități sau atitudini, ci puncte de vedere sau caracterizări, ce nu atrăgeau nici pentru cetățenii români restrângeri de libertăți, ci cel mult monitorizarea lor. În al treilea rând că exemplele vizau fie opinii de cea mai largă notorietate, fie truisme, fie banalități. Cu tot respectul pentru actul de justiție, dar nu putem considera ca fiind de prestigiu acestuia exemple cum sunt cele din paragraful al 2-lea al paginii 8: că Noel Bernard l-a invitat pe Breban la o masă în oraș, că i-a oferit să-l angajeze la Europa liberă sau că Monica Lovinescu este „marcată de un anticomunism primitiv”.

Ducând și noi efortul de contra-argumentare până la absurd, menționăm că toate opiniile și caracterizările privind personalitățile literare și publicistice din diaspora occidentală, citate ca exemple în Sentință, erau notorii pentru că alcătuiau însăși substanța emisiunilor radiofonice în limba română, pe care Securitatea le monitoriza mult mai minuțios decât într-una sau în câteva convorbiri cu Nicolae Breban.

4. Hotărârea este dată cu încălcarea legii fundamentale a statului (motiv aflat sub incidența art. 304 pct. 9 teza a II-a și a art. 304¹ C.proc.civ.)

Deși se numesc, aparent inofensiv, *acțiuni în constatare*, pricinile din această categorie vizează restrângerea unor drepturi și libertăți fundamentale: dreptul la onoare, la reputație, la imagine corectă, libertatea exercitării anumitor profesii și activități etc. Scopul acțiunilor este atragerea opoziției publice pentru cei vinovați de a fi contribuit în mod direct și real la opresiune.

Generată de nevoi și principii de etică civică, exercitată în virtutea dreptului populației de a se cunoaște adevărul asupra trecutului, deconspirarea prin justiție trebuie să respecte totuși rigorile actului de justiție, nu numai impulsurile sau trăirile emotive ale atitudinii civice sau morale. Raportat la adevăr, actul de justiție trebuie să egaleze, cel puțin, rigoarea istoricilor, iar raportat la lege trebuie să aibă permanent în grijă ca limitarea exercițiului drepturilor susmenționate să se înscrie în cerințele rezonabile ale unei societăți democratice.

Art. 53 din Constituția României stabilește limpede limitele unui asemenea demers:

„Art. 53. - (1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății”.

Niciodată un verdict în acțiunile în constatare inițiate de C.N.S.A.S. nu va putea fi corect dacă instanța va ignora în mod deliberat și sentențios condițiile istorice concrete și comportamentul de ansamblu al pârâtului respectiv. Desigur, au existat și vor exista de-a pururi cazuri de duplicitate derutantă, falși eroi au putut fi și pot fi delatori abjecți și periculoși, meritele ocazionale nu pot șterge amintirea păcatelor tot ocazionale. Ceea ce vrem să subliniem nu este oportunitatea excepției de la deconspirare a unor delatori cu merite, ci obligația de a distinge, într-un material probator echivoc sau incomplet, ceea ce este real în personalitatea și comportamentul celui vizat, pentru a reconstitui adevărata sa poziție față de autoritățile represive. Privirea obiectivă și de ansamblu e cu atât mai necesară cu cât jurisprudența (în concordanță cu istoriografia în materie) relevă că metodele de lucru ale Securității cuprindeau înscenarea, contrafacerea probelor și compromiterea inamicilor politici, inclusiv mănjierea lor cu suspiciunea că ar fi „*colaboratori ai Securității*” când de fapt nu erau.

Instanța de fond nu numai că a respins cea mai mare parte din cererile de probe propuse în apărarea pârâtului [încălcând și prevederile art. 24 alin. (1) din Constituția României] și dreptul la un proces echitabil [conștințit prin art. 23 alin. (3) teza I din Constituție], dar a ignorat muntele de înscrisuri contrare versiunii acceptate de ea. Cea mai mare parte din aceste înscrisuri au rămas necercetate în arhiva C.N.S.A.S., iar înscrisurile aduse totuși la dosar probează copleșitor că:

- Nicolae Breban nu a căutat sau dorit să se afle în compania vârfurilor Securității sau a lucrătorilor ei de orice grad și cu orice funcție. Cea care a inițiat convocările și discuțiile cu N.B. a fost conducerea Ministerului de Interne, reprezentând autoritatea statului, pentru a-l sancționa (amenda), timora (amenințări) și ține sub control (promisiuni). Coordonatorul discuțiilor era chiar generalul Nicolae Pleșiță (evocat în acțiune), prezentarea la acesta fiind obligatorie după lege. Unele înscrisuri erau întocmite de Securitate pentru conducerea partidului și a statului (concepute de ministru și dactilografiate la mașina de scris pentru înalți demnitari). Nimic din conținutul convorbirilor nu permite concluzia că scriitorul Breban s-ar fi pretat la delațiuni.

- Nicolae Breban a rămas inflexibil, neintimidat de chemările la Ministerul de Interne, de sancțiunile aplicate și amenințările proferate, păstrându-și atitudinea patriotică, dar intransigentă

față de practicile regimului totalitar. El nu numai că nu a respectat niciun moment practicile de confidențialitate specifice Securității, dar făcea imediat cunoscute public presiunile la care era supus.

- Pe urmele lui Nicolae Breban, considerat deosebit de periculos prin creația, atitudinile și relațiile sale a fost pus un amplu și complex mecanism de supraveghere și intervenție operativă.

- Acest gen de relație cu Securitatea era diametral opus colaborării. Securitatea este cea care a conceput și pus în practică planul de compromitere a lui Nicolae Breban prin răspândirea minciunii că ar fi colaborator al instituției. C.N.S.A.S. nu face decât să continue planul de compromitere a scriitorului.

Din dosare însumând peste 13 volume, privindu-l pe Nicolae Breban, urmărit de Securitate timp de aproape 2 decenii, dosare totalizând sute și sute de pagini, instituția reclamantă a selectat pentru susținerea acțiunii doar 4 documente. Dintre acestea, 3 sunt convorbiri cu generalul Nicolae Pleșiță, purtate în zile succesive, iar al 4-lea este raportul unui ofițer superior de Securitate care, de asemenea, a stat de vorbă cu persoana pârâtă.

Aspectul că, din peste 1000 de pagini, instituția reclamantă a reținut numai 4 convorbiri reflectă neputința C.N.S.A.S. de a identifica informații în sensul legislației deconspirării care să fi fost furnizate Securității de Nicolae Breban.

Dar cine ar fi mai în măsură decât Securitatea însăși să aprecieze dacă Nicolae Breban i-a furnizat informații denunțatoare în susținerea activității ei ocult-represive?! Cea mai în măsură să aprecieze dacă a primit informații-denunțatoare de la N. Breban, dacă l-a folosit pe acesta pentru a o informa – explicit sau implicit – rămâne Securitatea. Nota de constatare întocmită de Direcția de investigații a C.N.S.A.S. citează, pe lângă înscrisurile menționate în cererea introductivă de instanță, 9 rapoarte și note-raport întocmite de ofițeri. Din conținutul lor rezultă că pentru Securitate Nicolae Breban era fie obiectiv dat în urmărire, fie persoană prin care se urmărea influențarea pozitivă a altor persoane.

Concluzia matematic exactă a raporturilor dintre pârât și fosta Securitate o oferă cercetarea exhaustivă a arhivelor acelei instituții cu mijloacele moderne ale deținătoarei arhivei – C.N.S.A.S. În finalul Notei de constatare întocmite de Direcția de investigații se conchide:

„S-au efectuat interogări în bazele de date, categoriile „informator” și „delator”, pe numele Nicolae Breban și prenumele conspirativ „Baltag”. Nu s-au identificat informații sau documente privitoare la colaborarea persoanei verificate cu Securitatea” (sublinierile aparțin D.I. a C.N.S.A.S.)

Așadar, computerul asigură că Securitatea nu l-a considerat pe Nicolae Breban informator sau delator. Oare pe ce logică, temei legal sau principiu al statului democratic i s-a putut aplica un calificativ pe care instituția abuzivă a statului totalitar nu-l avea în vedere? Evident – pe niciunul.

Relevantă pentru lipsa dorinței instanței de fond de a judeca în mod imparțial, fără convingeri preconcepute, este și respingerea probei cu interogatoriul solicitat a fi luat instituției reclamante. Reproducem întrebările ce urmau a fi puse pentru a se observa relevanța acestora, faptul că ar fi fost de natură să demonstreze netemeinicia acțiunii:

„1. Câte volume și câte file cuprind în total dosarele din arhiva Dvs. care-l privesc pe Nicolae Breban? (Adiționarea filelor e simplă, fiecare volum fiind numerotat și sigilat).

2. Dintre aceste mii și mii de file, puteți prezenta măcar un înscris aparținându-i lui N. Breban, altul decât scrisorile care i-au fost interceptate sau manuscrisele care i-au fost sustrate în secret?

3. Puteți prezenta cel puțin o filă scrisă de Nicolae Breban care să conțină o delațiune sau angajamentul de a comite delațiuni ori de a colabora cu Securitatea?

4. Recunoașteți că dețineți înscrisuri din care rezultă că Paul Goma și alți scriitori neagreați de regimul totalitar insistau pe lângă Nicolae Breban să intervină pentru ei, cu notorietatea sa, la autorități ca să le atenueze regimul de marginalizare?

5. Este adevărat că Nicolae Breban a fost urmărit neîntrerupt timp de 15 ani (1972-1987), dar nu a avut nicio zi dosar de rețea?

6. Cunoștea Nicolae Breban că i s-a atribuit numele de cod *Baltag* sau alt nume de cod?"

Dar cel mai elocvent indiciu pentru lipsa dorinței instanței de fond de a afla și înțelege adevărul, preferând prizonieratul cererii introductive, este respingerea integrală a probei testimoniale, cu toate că tezele probatorii erau diverse și prezentate explicit, iar martorii erau propuși dintre personalitățile care se aflaseră în poziții cheie în acea epocă.

Complinem această lacună a judecății de fond, propunând în recurs înscrisuri noi, la care facem sumare referiri în motivul de recurs următor și ultim.

5. Verdictul încalcă dreptul fundamental la libertatea convingerilor, este periculos pentru cultură și contrar unei societăți democratice [motiv aflat sub incidența art. 29 alin. (1), art. 304 pct. 9 teza a II-a, art. 304¹ C.proc.civ.]

Din cultura generală, dar și din cuprinsul dosarului, Nicolae Breban se conturează ca o personalitate proeminentă, de top, a conștiinței naționale. Constituția României [art. 29 al.(1)] garantează fiecărui cetățean libertatea convingerilor sale. Cu atât mai scandalos este să se încerce limitarea libertății convingerilor unui mare purtător de conștiință.

Printre convingerile constante, promovate cu ardoare de Nicolae Breban întreaga viață, în trecut ca și acum, sub dictatură ca și în regimul actual de presupusă libertate, se situează ca meridiane fără abatere: dragostea pentru România și îndârjirea de a apăra libertatea creatorului de cultură, statutul scriitorului.

În numele acestor valori a acceptat și convorbiri cu ofițerii de Securitate, inclusiv cele 3 convorbiri telefonice cu un general din conducerea instituției. Moneda de schimb a lui N. Breban în aceste – le putem spune – negocieri nu era delațiunea. În anumite puncte, crezul lui Breban și țintele tactice ale Securității erau convergente: imaginea României și dezamorsarea situațiilor conflictuale care marginalizau anumiți scriitori. Purtând convorbiri cu asemenea finalități, Nicolae Breban s-a comportat conform propriilor convingeri, care nu-i pot fi interzise.

Antiteza sugerată de sentința atacată ar fi înțelesul că Nicolae Breban și oricare alt subiect al statului totalitar ar fi trebuit să se comporte ca opozanți radicali și inconciliabili. Dacă se poate pretinde românilor să nu fi fost colaboratori zeloși până la abjecție cu fostul regim, pretându-se la delațiuni care să fi atras suferințe semenilor, nu se poate pretinde – supraipocrit și ultrademagogic – să fi fost inamici kamikadze ai fostului regim. Înseamnă să le dirijezi, prin lege, *a posteriori*, convingerile și libertatea comportamentului, deci ca statul democratic să fie mai coercitiv decât statul totalitar. Iar când o asemenea pretenție se îndreaptă împotriva convingerilor patriotice și a solidarității intelectuale este de-a dreptul josnic.

Instanța trebuia să observe sub acest aspect că acțiunea reclamantei tinde spre restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei pârâte cu totul **disproporționat și nerezonabil** în raport cu scopul urmărit, contrar dispozițiilor consfințite prin art. 53 din Constituția României și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale la care țara noastră a aderat.

Din examinarea art. 53 alin. (1) din Constituția României reprodus în Motivul 4 de recurs, se poate considera că restrângerea exercițiului unor drepturi pe care o implică O.U.G. nr. 24/2008 aprobată prin Legea nr. 293/2008 ar fi incidentă unei singure ipoteze : „(...) pentru apărarea (...)

moralei publice (...)”. Acceptând, cu larghețe, că este satisfăcută condiția de scop limitativ prevăzută de Constituție, urmează a se analiza condiția rezonabilității (conform terminologiei CEDO) impusă prin alin. (2) al textului constituțional: [„Restrângerea (...) necesară într-o societate democratică”) și condiția proporționalității („să fie proporțională cu situația care a determinat-o”].

Este vorba, așadar, de înscrierea măsurii restrângerii în realitatea socială.

Particularitatea cazului Breban este aceea că acțiunea, procesul și verdictul au semnificații mult mai largi decât o pricină obișnuită. Metaforic, dar exact, se poate spune că parte în proces este însăși literatura română a unei epoci, cu oamenii ei buni sau răi, curajoși sau lași, de valoare sau nulități. Procesul intră inevitabil în istorie. De fapt a și intrat. Actul de justiție nu poate ignora această perspectivă decât cu riscul de a ignora că el însuși, ca expresie a unei epoci, va intra în istorie. Și va caracteriza societatea respectivă cel puțin în evaluări de felul: dreaptă sau nedreaptă, inteligentă sau obtuză, echitabilă sau discreționară, cu respectul valorilor umane ori cu disprețuirea lor.

În concluzie, perspectiva istorică este nu numai a părților din proces, nu numai a actului de justiție, ci și, parțial, a imaginii societății contemporane. Cerința constituțională a raportării la necesar într-o societate democratică incumbă deci și aspectul necesar pentru o societate democratică, inclusiv pentru imaginea ei.

Deșertul, vidul din această perspectivă al hotărârii atacate și refuzul preconcept de a se admite proba testimonială ne obligă să propunem înscrisuri noi. Le oferă însăși viața. Viața se răzbună încă de pe acum pe rușinoasa hotărâre pe care o atacăm. Așa cum aprecia și Securitatea (precursoarea instituției reclamante), în lumea literară știrile sunt colportate cu viteza fulgerului. Vestea motivării Sentinței în *cazul Breban* a făcut ocolul continentelor Europa și America de Nord. Presa culturală din țară („*Contemporanul – ideea europeană*”) a comentat pe larg sau chiar a reproduș hotărârea. Licențele de ordin juridic ale redactorilor nu sunt importante, importantă este reacția cititorilor de marcă. Personalitățile adevărate ale literaturii și conștiinței civice românești aflate în diaspora s-au grăbit să transmită redacției mesaje sau chiar declarații solemne. Nu lipsesc vârfurile dizidenței culte față de regimul totalitar: Virgil Tănase, Paul Goma, Gabriel Andreescu. În maniere diferite și cu diferite grade de indignare, cunoscătorii în detaliu ai relațiilor Securitate – lumea literară, știind și jocurile duplicitate fie ale Securității, fie ale adevăraților colaboratori ai acesteia, prestigioșii opinenți își exprimă la unison stupoarea față de verdict.

Posibilitățile electronice de informare ne-au permis să cunoaștem aceste reacții în timp real. Le-am primit și le anexăm prezentei cereri, urmând a le solicita, în forma convenită, ca probe în recurs.

În conformitate cu dispozițiile art. 312 -314 C.proc.civ. (1865) aplicabil speței, vă rugăm să admiteți recursul, să casați sentința civilă nr. 4430 din 2 iulie 2012 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. 3084/2/2011 (greșit indicat la antetul hotărârii ca fiind 3084/2/2012) ca fiind netemeinică și nelegală și, rejudecând, să respingeți acțiunea ca neîntemeiată.

Depunem prezenta cu copie pentru comunicare.

Înscrisurile le vom comunica după admiterea probei.

Recursul este scutit de timbraj.

Cu respect,
Pentru Nicolae Alexandru Breban,
Av. [...]